

**GRILLS ESMOLEN
GANIVETS A TRENC
DE POR**
Joan Navarro
Editorial:
Tres i Quatre
València, 2014
Pàgines: 78
Preu: 12 euros

**L'ESMORTEÏDA
ESTELA DE LA
PLATJA**
Salvador Jàfer
Editorial:
Tres i Quatre
València, 2014
Pàgines: 78
Preu: 12 euros

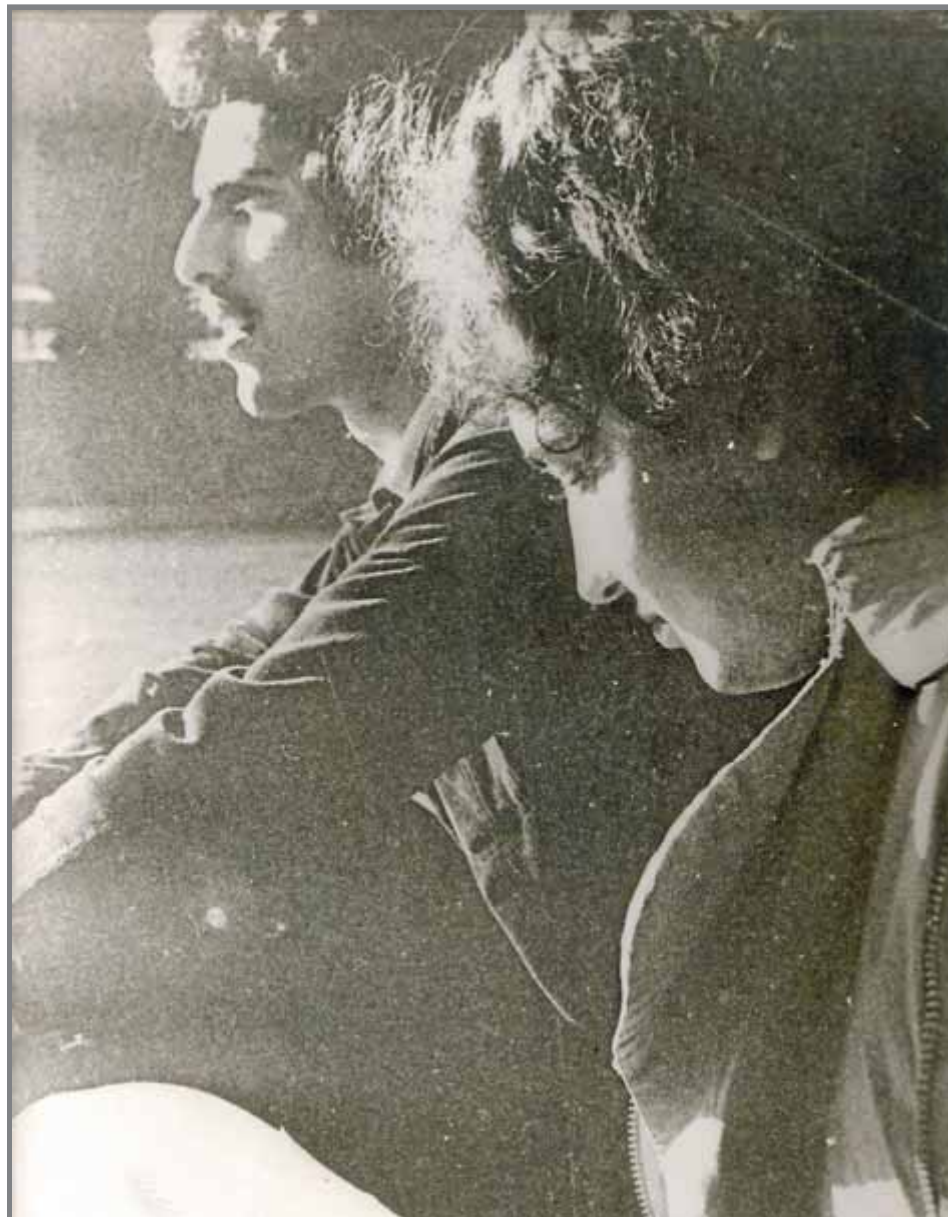

Foto històrica de Navarro (amb bigoti) i Jàfer, al començament de les seves carreres 3 | 4

Vèncer el temps

El cànon de la tradició literària sempre funciona a dos temps, el temps de la permanència i el temps de la volubilitat o la fluctuació. A cada cànon literari trobem, d'entrada, els autors "clàssics" que han assolit un lloc permanent a la seva tradició, a la manera de Dante o Shakespeare. I, complementàriament, a mesura que ens acostem a l'actualitat del moment present, el panorama del cànon es torna més fluctuant perquè ens falta la distància temporal i l'objectivitat de criteris crítics per determinar els autors que haurien d'ocupar un lloc inamovible a la tradició.

Fixem-nos, per exemple, en la discussió que s'ha muntat al voltant de la concessió del premi Nobel a Patrick Modiano. El jurat sosté que l'autor de *Dora Bruder* és entre els millors novel·listes del món, si no és directament el millor. I de seguida

s'han sentit les veus d'objectors davant l'opció del jurat. Voleu dir que Modiano és tan bo? Voleu dir que Modiano és millor que Roth?

La literatura catalana té el seu cànon estable de clàssics a partir de Lull, els trobadors, March, Martorell, Metge, Roig, Eiximenis, Roís de Corella... Però quan observem la literatura del segle XIX i XX ens adonem que els mecanismes d'avaluació funcionen a partir de mínims, amb greus impediments. Encara es discuteix el valor intrínsec de l'obra de la gran Caterina Albert. Encara no queda universalment clar que Agustí Bartra és un dels grans poetes moderns.

Per aquest motiu, hem de celebrar amb entusiasme el gest coratjós de Laia Climent, al capdavant d'Editorial 3 i 4, de reeditar els dos primers volums de la referencial col·lecció de poesia, *Grills esmolen*

ganivets a trenc de por, de Joan Navarro, i *L'esporteïda estela de la platja*, de Salvador Jàfer, que van ser, respectivament, guanyador i finalista del premi Vicent Andrés Estellés en la seva primera convocatòria el 1973. Els dos llibres han estat convenientment revisats pels seus autors i inclouen pròlegs –Jordi Marrugat (Navarro) i Pere Císcar (Jàfer)– d'alta volada que ens ajuden a l'hora de la relectura.

Espero que l'exemple de Laia Climent sigui un estímul per a altres editors, perquè una de les zones més problemàtiques de la tradició catalana és precisament la literatura de la dècada dels 70 i 80 del segle passat, que necessita urgentment una reavaluació sistemàtica. Caldria revisar els catàlegs de 3i4, Edicions 62, Llibres del Mall, Ausias March, Proa, Moll i alguns altres per determinar quins autors han de passar a formar part del cànon consolidat.

Els poemaris reeditats respiren aire de vitalisme

En el cas particular de 3i4, la seva col·lecció de poesia ha celebrat les quatre dècades d'existència i, per tant, tenim prou distància per poder jutjar els autors i les obres del catàleg. L'inici de *3i4 poesia* va coincidir amb un moment de gran eferescència creativa i d'eclosió de noves veus poètiques. Per aquells temps, Amadeu Fabregat va publicar la seva trencadora antologia, *Carn fresca*, que volia ser "una aposta per una poesia nova i renovadora", una aposta encarnada en veus com Josep Lluís Bonet, Josep Piera, Rafael Ventura, Josep Lozano, Domènec Canet, Jesús Huguet, Joan Navarro i Salvador Jàfer.

Al cap de poc temps, ja existia una plèiade de poetes valencians de primer ordre que aplegava noms com Navarro, Jàfer i Piera, a més de Vicent Alonso, Marc Granell, Teresa Pascual, Anna Montero, Enric Sòria, Vicent Berenguer... Ara bé, *Grills esmolen ganivets a trenc de por* de Joan Navarro i *L'esporteïda estela de la platja* de Salvador Jàfer sempre han quedat com a obres icòniques d'aquells anys de presa de consciència per part dels joves valencians de les possibilitats poètiques de la llengua catalana.

Els dos poemaris que ara es reediten respiren encara un aire de joventut, vitalitat i revolta. I estan carregats de sinceritat, dramatisme, lirisme, sensualitat, imaginació, set de coneixement de la realitat, riquesa lèxica, experimentalisme formal i una clara voluntat de sobrepassar els límits opacs, grisos i repressors de l'època. *